VIIKONVAIHDE

VIIKON ILMIÖ

Koillismaan särkiherkku jäi tutkimatta

Kirjailija **Kalle Päätalon** teoksia lukeneet tietävät, mitä on kessäynyt särki.

Keväällä särjen kutuaikaan pyydetyt kalat perataan ja säilötään puuastioihin kerroksittain suolan kanssa. Särjet peitetään astian sisään sopivalla puukannella ja painoksi laitetaan kiviä. Kalat tekeytyvät ulkolämpötilassa kypsiksi.

Ennen kessäynyttä särkeä syötiin Koillismaalla monessa talossa talviruokana esimerkiksi keitettyjen perunoiden kera.

Herkun haju kuuluu olleen huomattava ja voivan herättää vieraissa ennakkoluuloja. Päätalon kirjassa särjet eivät tahtoneet kelvata edes nälkäisille kulkumiehille.

Heinäkuun alussa kessäynyttä särkeä tarjottiin yleisön maisteltavaksi Taivalkosken Jokijärvellä Päätalon lapsuudenkodissa Kallioniemessä osana Päätaloviikon tapahtumia.

Järjestäjät aikoivat lähettää särkinäytteen elintarviketurvallisuusvirasto Eviraan analysoitavaksi, mutta tutkimatta jäi.

”Sillä tavalla kävi, että näyte olisi pitänyt lähettää jo kolme viikkoa ennen tapahtumaa. Jos särjet olisivat härskiintyneet sinä aikana, eiväthän ne olisi vastanneet enää tutkimustuloksia”, kertoo Kallioniemi-säätiön asiamies **Anne Hoikkala**.

Yleisölle tarjottiin silti maistiaisia valmiiksi ruodittuina rieskan kera.

”Haju oli tuikea muttei vielä lopullinen”, kertoo kalan valmistuksesta huolehtinut jokijärveläinen **Lea Räisänen**.

Kalat ehtivät kypsyä tässä tapauksessa alle kaksi kuukautta, kun perinteisesti särjet otetaan esille vasta talvella.

HENRIK SCHÄFER

PEKKA FALI

Kessäynyttä särkeä tarjoiltiin yleisölle Kalle Päätalon lapsuudenkodissa Taivalkoskella.

MT 50 VUOTTA SITTEN – LA 4.8.

25 mmk avustuksina vähävaraisille kunnille

Taloudellisiin vaikeuksiin joutuneille kunnille jakoi valtioneuvosto avustuksina yhteensä 25 miljoonaa markkaa. Tällaisiin avustuksiin on kuluvan vuoden menoarviossa merkitty 100 mmk. Tästä summasta on 50 mmk tarkoitettu sellaisille kunnille, joiden kansakoulumenot ovat nousseet kohtuuttoman raskaiksi ja se summa on tarkoitus jakaa syksyllä yhdellä kertaa. Lisäksi eduskunta on hyväksynyt kansanedustaja Esa Timosen toivomusaloitteen, jossa hallitusta kehotetaan ottamaan kuluvana vuonna lisämenoarvioon 400 miljoonaa markkaa taloudellisissa vaikeuksissa olevien kuntien avustamiseksi.

Maailman nautakarjakanta lisääntyy

Amerikkalaisten tilastojen mukaan oli maailmassa vuoden 1962 alussa 1 035 milj. nautaeläintä eli 20 milj. enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Nautakarjakanta lisääntyi vuoden 1961 aikana Pohjois-Amerikassa ja Itä-Euroopassa n. 3 pros. Vastaava lisäys Länsi-Euroopassa ja Etelä-Amerikassa oli 2 pros ja Aasiassa n. 1 pros.

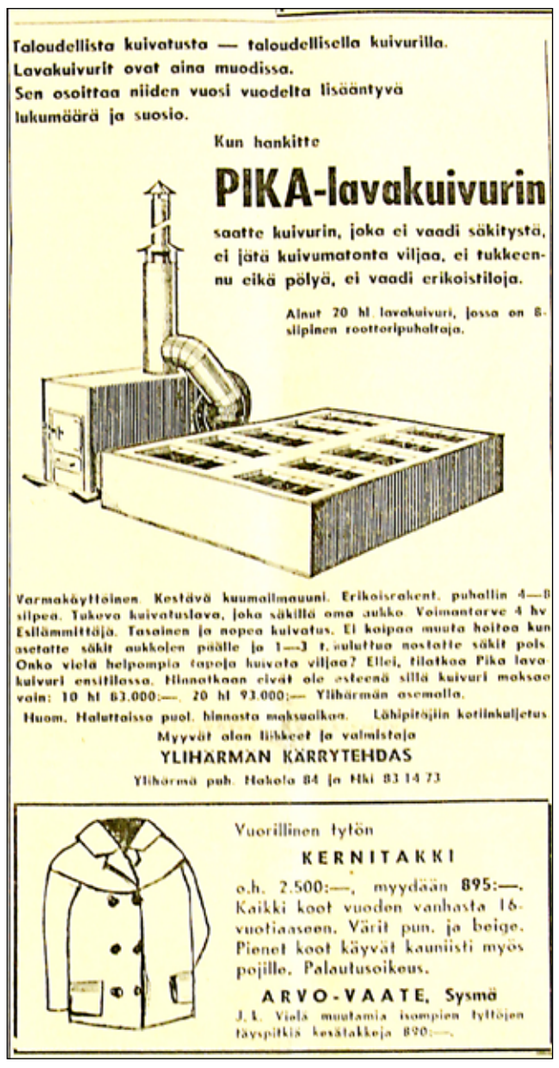

Vuonna 1962 mainostettiin kernitakkeja ja kuivureita.

Eila Takilan kotitila on peräisin vuodelta 1767. Tieyhteys kylälle rakennettiin vuonna 1964.

Kylä on sydämen asia

Eila Takila palasi 1970-luvulla takaisin kotikyläänsä eikä kadu sitä lainkaan.

HYRYNSALMI (MT)

Moisiovaaralainen **Eila Takila** puuhaa keittiössään iloisena. Puhetta ja naurua riittää.

Takiloiden pihalta, Kokkolanniemeltä, avautuu kaunis näkymä Kokkolanjärvelle. Koska tietä ei vielä Eilan lapsuusvuosina ollut rakennettu, hän kulki järven poikki kylälle talvella hiihtäen ja kesällä soutaen.

Talo on hänen lapsuudenkotinsa. ”Sukutaulusta näkyy, että tilaa on aina hallinnut mies. Minä olen ensimmäinen nainen, jolle tila on siirtynyt.”

Eila on asunut Moisiovaarassa lähes koko elämänsä, 12:ta vuotta lukuun ottamatta.

Ennen oli tapana, että nuoret lähtivät pois, kaupunkiin.

”Kaikki täältä nuorempana Helsinkiin lähtivät, omat sisarukset 15–16-vuotiaina. Sitä jo hiukan täällä ihmeteltiin, että eikö tämä yksi ällöö lähteä ollenkaan”, Eila nauraa.

”Heti sitten Helsingistä löysin tuon miehen.”

Eila ja miehensä **Kai Takila** ovat olleet yhdessä 45 vuotta. Kumpikin tekee normaalin työpäivän mittaisia päiviä hoitaen kylän asioita, vapaaehtoisesti.

Paluu Helsingistä kotikylään epäilytti

Vuonna 1978 Eila palasi Kain kanssa Moisiovaaraan.

”En olisi millään halunnut tulla takaisin tänne. Mutta kun tuo halusi”, Eila kertoo osoittaen miestään.

Päätös kotitilan jatkamisesta tuli pakon edessä, kun Eilan isä kuoli, eikä veli ollut halukas jatkamaan tilaa.

Moisiovaarasta Eila muisti vain vanhanaikaisuuden ja köyhyyden, kun ei ollut sähköjä tai kaasua. Sähköt tulivat Moisiovaaraan 1950-luvulla. Kai tahtoi pakoon Helsinkiä stressin vuoksi.

KYLÄN KASVO

Päätös ei ole kaduttanut. Nykyään jos Helsinkiin on asiaa, sieltä on heti kiire pois. Kaksi päivää riittää.

”Ei sitä kiirettä ja levottomuutta silloin huomannut, kun itse siellä asui”, Eila miettii.

Kai on samaa mieltä. ”Helsinki on yksi iso hullujenhuone ja helvetin iso.”

Selvää on, ettei kumpaakaan kaupunkielämä enää viehätä.

Toimintaa riittää Moisiovaarassakin. ”Ei myö täälläkään kyllä laakereilla levätä”, Eila hymyilee.

Ikiliikkuja ja ideanikkari

Heti Moisiovaaraan palatessa Eilaa kutsui kyläyhdistys.

”Yhdistys perustettiin kylätoimikunnan nimellä vuonna 1978, eikä mennyt kauaakaan, kun ne minua jo pyysivät.”

Nyt Eila toimii kyläyhdistyksen sihteerinä.

”Hirveen kauan olen ollut toiminnassa mukana. Kyllä sitä eläkkeelle jo joutaisi, ainakin näistä kyläyhdistyksen asioista.”

Eila kuvailee itseään käytännön ihmiseksi. Aktiivisuuden puutteesta häntä ei ainakaan voi syyttää. Kyläyhdistyksen lisäksi supernainen on mukana kirkkovaltuustossa ja -neuvostossa.

Moisiovaaraan on tulossa myös leipomo Eilan ideasta. ”Meidän kyläyhdistyksen puheenjohtaja on semmoinen rauhallisempi ihminen kuin minä. Hän aina sanoo, että Eilalla nuo ideat lentää, että sitä pitää aina olla hillitsemässä.”

TIMO LINDHOLM

Eila Takilan pihalla on mansikkapellon lisäksi perunapelto. Perunapeltoa Eila kutsuu kolhoosipottupelloksi, koska se on viiden ihmisen yhteinen.

Moisiovaarassa pidetään joka kuukauden ensimmäisenä torstaina palvelupäivät, jolloin kyläläisille on tarjolla muun muassa hermoratahierontaa, tavallista hierontaa ja jalkahoitoa.

Palvelupäivien idea on peräisin aikaisemmasta kylän hankkeesta, mutta hankkeen loppumisen jälkeen kyläyhdistys on jatkanut tapahtumaa jo viiden vuoden ajan.

Eilan tehtävä on hoitaa hieronta-ajat.

”Ihmiset eivät soita suoraan hierojille vaan minä soitan ihmisille ja järjestän ajat. Siinä on melkoinen homma.”

Leipomisesta pitävä nainen osallistui kerran myös karjalanpiirakan teon Suomen mestaruuskisoihin. Voittoa ei tullut, koska kainuulainen karjalanpiirakka on erilainen kuin karjalainen.

”Meillä Kainuussa puuroa lätkäistään kunnolla täytteeksi.”

”Välillä tulee mietittyä, että kyllä sitä ihtesä on joka paikkaan aina tunkenut.”

Moisiovaarassa ei huonoja puolia

Kysyttäessä Moisiovaaran hyvistä puolista kyläänsä rakastava nainen vastaa: ”Ei niitä huonoja taida oikeastaan edes olla.”

Edes pitkät välimatkat eivät harmita. Lähin kauppa ja huoltoasema ovat 35 kilometrin päässä Hyrynsalmella.

”Ei sata kilometriä ole mitään”, Eila naureskelee.

Moisiovaara merkitsee paljon. Kaikki vapaa-aika uhrataan kylälle. Pariskunta ei halua muuttaa pois Moisiovaarasta, vaikka sanookin, että vannomatta paras.

Jos he johonkin täältä muuttavat, on se Saukkokankaan hautausmaa.

”Ahdistavalta tuntuisi täältä muuttaa mihinkään”, Eila pohtii.

ELINA HELMANEN

Moisiovaaraa kehitetään yhdessä

HYRYNSALMI (MT)

Hyrynsalmen kuntaan kuuluva Moisiovaaran kylä puhkuu elinvoimaa, vaikka ikärakenne puhuu toista. Kyläläiset haluavat kehittää kyläänsä yhdessä.

Palveluja kylässä ei juuri ole. Kauppa lopetettiin neljä vuotta sitten.

”Ensin kyläläisiä ei haitannut yli 30 kilometrin matka kauppaan Hyrynsalmelle, kun samalla pystyi muitakin asioita hoitamaan. Nyt ihmiset haluavat oman kyläkaupan”, toteaa **Eila Takila.**

Kylällä sijaitsee vielä alakoulu, jossa oppilaita on yhteensä 36.

Lähin yläkoulu on Hyrynsalmella ja lukio naapurikunnassa Suomussalmella.

Kyläkaupalta odotetaan paljon

Kyläkauppa on tarkoitus saada auki ennen lumen tuloa. Kyläyhdistyksen haaveissa kaupassa myydään yhdistyksen omassa leipomossa leivottuja tuotteita.

”Kyläkaupalta odotetaan paljon. Tärkeintä on, että porukalla olisi paikka, jonne pystyisi tulemaan. Yksinäisiä ihmisiä on paljon”, toteaa Eilan mies **Kai Takila**.

Leipomo on periaatteessa käyttövalmis, mutta yksityiskohtia pitää vielä hioa.

”Idea kyläyhdistyksen omasta leipomosta alkoi toteutua vasta muutamia kuukausia sitten. Otettiin mallia kuhmolaisesta Lentiiran kylästä, jonne oli suunnitteilla myös oma leipomo”, Eila kertoo.

Jumppatunteja valokuidun päässä

Moisiovaaraan vedetään parhaillaan valokuitukaapelia, jonka odotetaan lisäävän palveluita.

”On suunniteltu, että Kajaanista alettaisiin pitää jumppatunteja meille täällä Moisiovaarassa. Jumppari olisi Kajaanissa ja sieltä tuleva kuva heijastettaisiin seinälle valokuitua hyödyntäen”, sanoo Kai.

”Vanhusten palveluissa sillä on paljon mahdollisuuksia. Myös kirkko on kiinnostunut pitämään hartauksia ja keskustelutilaisuuksia valokuidun välityksellä.”

ELINA HELMANEN

Kai Takila esittelee tulevaa kyläkauppaa. Rakennus kaipaa vielä remontointia, mutta Takila toivoo kaupan valmistuvan ennen lumen tuloa.

Marja-Leena Heikkinen (vas.), Riitta Heikkinen ja Eila Takila pohtivat tekeillä olevaa leipomoa, jossa kyläyhdistys leipoo karjalanpiirakoita.